

Hoofdredactioneel

Met open blik

raag stel ik mezelf even aan u voor. Want inderdaad, zoals Huib de Jong in het eerste nummer van dit jaar al aankondigde, heeft *Th&ma* sinds 2026 een nieuwe Vlaamse (co)hoofdredacteur.

Van opleiding ben ik doctor in de chemie. Naast het doceren van basischemie aan de faculteiten Geneeskunde en Wetenschappen van de Universiteit Hasselt was ik ook verbonden aan de XIOS Hogeschool Limburg en nadien aan de fusie-hogeschool PXL. In dit ecosysteem van het hoger onderwijs heb ik heel wat functies bekleed en taken uitgevoerd – van docent, over opleidingshoofd, departementsondervoorzitter, voorzitter van de integratie faculteit Toegepaste Ingenieurswetenschappen, directeur onderzoekslabo Verpakkingscentrum, coördinator van diverse postacademische vormingen, coördinator en centraal aanspreekpunt rond duurzaamheid, tot algemeen directeur. Achter de titel ‘professor doctor’ kunnen de meest diverse invullingen schuilen.

Toen Bert Hoogewijs eind vorig jaar besloot om te stoppen als Vlaams hoofdredacteur van *Th&ma*, polste hij mij of ik, nu ik met emeritaat ben, interesse had om deze taak op me te nemen. Bert en ik zijn beiden op hetzelfde ogenblik, van

2005 tot 2012, algemeen directeur geweest van een Vlaamse autonome hogeschool. Dat heeft een band gecreëerd die ook na onze beroepsloopbaan is blijven bestaan. Wat ook hielp, was het feit dat ik het tijdschrift kende; recent nog heb ik er een paar keer in mogen publiceren. Toch wilde ik wat meer weten over de te besteden tijd aan zo’n hoofdredacteurschap en de manier van aanpak. De vele gesprekken die daaruit voortvloeiden met Bert en nadien met Huib hebben me vlot overtuigd om de komende jaren mee mijn schouders onder deze waardevolle publicatie te zetten en zo het tijdschrift verder te laten groeien.

Mijn oprechte dank gaat uit naar Bert voor zijn werk en engagement gedurende de afgelopen jaren, en ook voor zijn aanbod hem op te volgen. Dank eveneens aan het hele team, in het bijzonder aan Manon Kok en Huib de Jong, voor het vertrouwen en de wijze waarop ik samen met hen heb kunnen opstarten. Mijn dankbaarheid gaat verder naar alle auteurs die ingingen op het verzoek van deze nieuwe hoofdredacteur om een bijdrage aan dit nummer te leveren. U, trouwe lezer, hoop ik niet te ontgoochelen.

Vorig jaar kregen we een artikel toegestuurd rond serendipiteit in onderzoek. Het artikel was best oké, maar te zeer toegespitst op één casus. Het onderwerp *slow science* kwam indirect al even aan bod in editie 5 van vorig jaar. In een column in dat nummer stelde Dirk van Damme onder meer de volgende vragen: ‘Is het wetenschappelijk publicatiesysteem niet aan het exploderen?’ en ‘Moeten we geen vragen stellen bij hoe meer hoe beter?’ Bij nader inzien is er hier een conflict: enerzijds gebeurt er te veel onderzoek (met inbegrip van doctoraten) waarin de resultaten al vervat zitten in de planning; anderzijds hebben we net paradigmashifts nodig om niet voortdurend enkel bestaande situaties te optimaliseren, maar ook nieuwe wegen in te slaan. Zowel in Nederland als in Vlaanderen breekt de beweging rond *slow science* een lans om meer *curiosity-driven* onderzoek als leidraad te hanteren.

Slow science breekt
een lans voor meer
curiosity-driven
onderzoek als leidraad

In haar boek *Kairos. Een nieuwe bevlogenheid* (2014) hield schrijfster en filosoof Joke Hermsen al een pleidooi voor onthaasting en meer aandacht voor Kairos, de god van het geschikte ogenblik. Hermsen verbindt begrippen als enthousiasme, inspiratie, empathie en bezieling met elkaar en concludeert dat deze tijdservaring ons net onverwachte kansen en inzichten kan bieden. En laat dát nu precies zijn waar nood aan is in ons onderwijs en onderzoek.

Kortom, er ontstond een mix van input die ertoe leidde dat we het zinvol vonden om een nummer te wijden aan slow science.

In hun artikel in deze editie van *Th&ma* schrijven Lode De Waele en Maaïke Geuens: 'Het huidige systeem draait op twee soorten brandstof: publicaties en onderzoeksfinanciering. In Nederland en België zie je bijzonder scherp hoe die twee elkaar versterken. (...) Het probleem is niet dat we meten. Het probleem is wat en hoe we meten (...) Het resultaat is dat wetenschap ongemerkt een voorkeur ontwikkelt voor bevestiging. Je krijgt een literatuur die vooral laat zien wat werkt, niet wat níét werkt.' En in het interview met Bart De Strooper, ook in nummer, zegt deze moleculair bioloog: 'Proces en vorm zijn steeds belangrijker geworden dan inhoud en intellectuele durf. Projecten worden vaker beoordeeld op hun slaagkans dan op hun vernieuwingspotentieel. Dat bevordert voorzichtigheid in plaats van verkenning.'

Moge dit nummer bijdragen aan een gezamenlijke stap naar een hernieuwde, 'open blik'-benadering van onderzoek en onderwijs. Ik wens u veel leesplezier!

Dirk Franco

is hoofdredacteur van Th&ma

En laat dat nu
precies zijn waar nood
aan is in ons onderwijs
en onderzoek